

ÎNCHEIERE

03 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Oleg Sternioală
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Maia Sandu împotriva lui Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) cu privire la apărarea onoarei și demnității, constatarea discriminării și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul declarat de Maia Sandu, s-a casat parțial hotărârea din 11 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central și s-a emis o hotărâre nouă,

c o n s t a t ă:

La 16 ianuarie 2017, Maia Sandu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) cu privire la apărarea onoarei și demnității, constatarea discriminării și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a relatat că la 04 noiembrie 2016 pârâtul a participat la o conferință de presă desfășurată la Agenția de Presă „IPN”, în cadrul căreia a făcut următoarele afirmații discriminatorii, care îi lezează onoare și demnitatea, după cum urmează: - „Maia Sandu prezintă pericol pentru biserică, ea este pornită spre distrugere; este fățiș dușmănoasă față de biserică; nu este prietenă a creștinilor, nu este prietenă cu Dumnezeu; pe data de 19 august 2014, Sandu, această femeie, a interzis rugăciunea la festivitatea de la începutul anului școlar, așa cum se obișnuiește la noi; chiar nu-mi închipui ce-i împiedică acestei femei agheasma cu care se stropesc elevii înainte de începutul anului școlar; acestei femei îi este foarte bine și comod să se schimbe, ca cameleonul dacă vrei; vă dați bine seama la ce este capabilă această femeie care aspiră astăzi la postul de președinte; vă îndemnăm, stimați creștini, în nici într-un caz să nu votați această candidatură la președinte, pentru că vă asumați multă osândă și mare păcat în fața lui Dumnezeu” (min.9:53 -10:10);

- „Da, într-adevăr, dați-mi voie să mă asociez și eu la această îngrijorare pe care o simțim după turul doi de alegeri, pentru că avem de ales nu din mulți, doar din doi, și iarăși îndemnăm creștinii să facă alegerea corectă, pentru că până la urmă, această neglijență cu care, eu știu, unii se pot prezenta în cabina de vot, poate să ne coste mult, cu atât mai mult că vădit este faptul că avem de ales un președinte pe care noi ni-l dorim creștin și care se dovedește până la urmă că este creștin, unul din ei, din acești doi candidați, dar cealaltă parte, această femeie, că nu vreau să-i numesc numele, prezintă pe bună dreptate un pericol pentru societatea noastră, pentru că nu odată și-a demonstrat agresivitatea ei intoleranța ei agresivă și extremistă” (min.15:34-16:37);

- „nu putem sprijini acest candidat care promovează și face declarații în favoarea propagandei păcatului homosexualității; într-adevăr ne gândim ce va fi în următorii patru ani, și dacă la acest post, va dirija țara patru ani, să aspire un om care la 40 de ani nu are nici măcar familie, nici soț, nu a dat naștere la niciun copil, într-adevăr este un lucru de compătimire, într-adevăr să știți că nu mă bucur de aceasta. Dar faptul că este acest lucru, la 40 și ceva de ani, pe bună dreptate vorbește despre faptul că bobul este sec, este sterp. Și acestea, deși sunt problemele doamnei, mă rog, se va descurca ea cu ele”;

- „și iată de ce încă odată vă zic, în numele binelui copiilor, gândiți-vă bine cui dați votul. Cu atât mai mult ne îngrijorează că modul ei de viață la 40 de ani; este regretabil faptul acesta, și undeva chiar, dacă vreți, de compătimit, nu este capabilă nici familie să aibă; în sensul acesta, nu vă pare că intră modul ei de viață în incompatibilitate cu tradițiile noastre și valorile naționale și creștinești”;

- „nu se prezintă nici pe sine și nu prezintă nici echipa care o susține. Ea prezintă interesele stăpânilor săi care sunt.; ne asumăm mare răspundere, ne asumăm mare păcat dacă votăm pentru ea”.

Maia Sandu a menționat că la 06 decembrie 2016 a expediat în adresa pârâtului cerere de soluționare prealabilă a litigiului, care a fost recepționată de către ultimul la 12 decembrie 2016, însă nu a primit niciun răspuns.

În continuare, a indicat că afirmațiile pârâtului făcute la conferința de presă menționată, reprezintă judecăți de valoare fără substrat factologic suficient, întrucât nu sunt invocate sau indicate fapte ale subsemnatei care ar demonstra manifestările ce s-ar califica ca fiind pericol pentru biserică, societatea creștină, dușmănoasă față de biserică, neprietenă față de creștini și Dumnezeu, pornită spre distrugere, prezintă interesele stăpânilor ei etc., sunt false, au un caracter defaimator, precum și sunt discriminatorii în raport cu alt concurent electoral.

La fel, a subliniat că afirmațiile pârâtului reprezintă fapte inventate de autor, prin care el o acuză că ar fi comis acțiuni agresive, extremiste, a dat dovadă de intoleranță și că a promovat și a făcut declarații propagandistice favorabile homosexualilor. Prin aceste declarații facute la conferința de presă, pârâtul a instigat populația la ură și discriminare față de candidata Maia Sandu, pornind de la statutul marital și sexul feminin al ei.

Reclamanta a susținut că pârâtul a comis fapta de discriminare sub formă de instigare la discriminare. Mai mult, dânsul a comis o formă gravă de discriminare, deoarece a susținut discriminarea prin intermediul mijloacelor de informare în masă, formă prevăzută de art. 4 lit.b) al Legii nr. 121/2012.

Maia Sandu a invocat că pârâtul a dat dovadă de un comportament evident de a influența alegătorii să nu voteze pentru candidatura sa, or, ultimul a menționat în mod repetat că în caz contrar aceștia își vor asuma păcate și/sau mare osândă.

Respectiv, acțiunile pârâtului intenționat erau direcționate împotriva reclamantei. Pârâtul nu este om de rând, dar reprezentant al celui mai numeros cult religios din Republica Moldova. El este cunoscut multor enoriași, iar discursul său, clar direcționat în vederea influențării celor cu drept de vot a fost vizionat de mii de cetățeni.

Astfel, prin afirmațiile sale, precum că reclamanta nu are familie și acest lucru ar împiedica-o să-și exercite funcția de președinte, pârâtul a instigat populația să ia în calcul nu calitățile profesionale, dar calitățile personale ale Maiei Sandu, care sunt simple date biografice și nu au nici o legătură cu capacitatea de exercitare a funcției de președinte. În acest sens, pârâtul indirect a discriminat și persoanele necăsătorite sau divorțate, îndemnând populația să nu le voteze.

Reclamanta a accentuat că discursul de ură și incitare la discriminare a pârâtului a fost reclamat și de o serie de activiști și organizații neguvernamentale, care au lansat un apel public în cadrul unei conferințe publice la 08 noiembrie 2016. Acest apel accentuează efectele negative ale discursului de ură și incitare la discriminare, inclusiv a discursului pârâtului din 04 noiembrie 2016.

Cu referire la pretenția privind repararea prejudiciului moral cauzat, reclamanta consideră că suma de 100000 de lei solicitată pentru prejudicierea onoarei și demnității, ar fi un minim ce s-ar putea califica ca satisfacție echitabilă și corespunzătoare situației, or, gradul de influență pe care l-au avut opiniile și îndemnul pârâtului, expuse în calitate de Episcop de Bălți și Fălești, au avut un impact enorm asupra opiniei publice în raport cu reclamanta, în situația în care dânsa candida la funcția de președinte al Republicii Moldova. Astfel, discuțiile provocate la nivelul întregii societăți cu referire la aspectele din viața privată, ponegrirea onoarei, demnității și reputației profesionale atât în campanie, cât și după, au avut repercursiuni asupra deciziei alegătorilor, dar i-a provocat o stare de stres ei și familiei sale. Mai mult, discursul acestuia a incitat populația să revină la discuții sexiste și denigratoare față de femei, reducând acestora rolul de soție și mamă. Femeile necăsătorite și femeile fără copii au fost afectate extrem de negativ de aceste declarații.

În susținerea cererii de repunere în termen, reclamanta a indicat că conferința de presă s-a desfășurat la 04 noiembrie 2016 în plină campanie electorală. Cererea prealabilă a expediat-o în adresa pârâtului la 06 decembrie 2016, depășind termenul de la data publicării informațiilor denigratoare (de 20 de zile) cu 10 zile. Deși a auzit la întâlnirile cu alegătorii despre cuvintele urâte spuse în adresa ei la această conferință, a decis să evite vizionarea și analiza informațiilor denigratoare despre sine, inclusiv a conferinței de presă organizată de pârât, pentru a-și menține spiritul înalt pe perioada electorală. După alegeri, la 26 noiembrie 2016 a vizionat conferința de presă organizată de pârât la 04 noiembrie 2016, a luat cunoștință cu multe publicații despre informația defăimătoare răspândită și a înțeles efectul public major pe care l-au avut acestea asupra ei, denaturând opinia publică. Din aceste motive, a solicitat repunerea în termenul omis la înaintarea cererii prelabile și examinarea cererii de apărare a onoarei și demnității.

Maia Sandu a solicitat admiterea acțiunii și repunerea în termenul de 20 de zile pentru capătul de cerere ce se referă la apărarea onoarei și demnității; constatarea faptului răspândirii informației false de către pârât și obligarea pârâtului de a dezminți

informația falsă răspândită în cadrul conferinței de presă desfășurată la Agenția de Presă „IPN” la 04 noiembrie 2016, și să dezmință afirmațiile prin pronunțarea într-o conferință de presă la Agenția de Presă „IPN” a următorului text:” În cadrul conferinței de presă desfășurată la Agenția de Presă „IPN” la 04 noiembrie 2016 am făcut afirmații care nu corespund adevărului. Prin prezenta dezminț acele afirmate la Conferința IPN din 04 noiembrie 2016, implicit declar: Maia Sandu nu prezintă pericol pentru biserică și nu este pornită spre distrugere; Maia Sandu nu este dușmănoasă față de biserică ; Maia Sandu este creștină; Maia Sandu nu prezintă pericol pentru societatea noastră creștină și niciodată nu a demonstrat agresivitate, nu a demonstrat intoleranță și nu a fost extremistă; Solicit scuze de la Maia Sandu, căci d-ei nu a făcut propagandă în favoarea homosexualității; Maia Sandu pentru afirmațiile mele ce se referă la imposibilitatea de a avea copii ; Solicit scuze de la Maia Sandu pentru aluziile făcute referitor la modul ei de viață și că acest mod ar fi în incompatibilitate cu tradițiile noastre și valorile naționale și creștinești. Nu dețin nici o informație care să demonstreze că modul de viață al Maiei Sandu ar veni în contradicție cu tradițiile noastre și valorile naționale și creștinești; încasarea prejudiciului moral în valoare de 100000 de lei în baza art.7 alin.(3) și art.29 din Legea nr.64/2010 pentru prejudicierea onoarei și demnității; constatarea formei grave de discriminare prin instigarea la discriminare în bază de sex (femeie) și statut marital (necăsătorită) prin intermediul mijloacelor de informare în masă a subsemnatei de către reclamant; repararea din contul pârâtului a prejudiciului moral în valoare de 100000 de lei, și încasarea taxei de stat achitate în cazul de defăimare în mărime de 3000 de lei și compensarea cheltuielilor aferente asistenței juridice ocazionate de proces.

Prin încheierea din 23 iunie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, a fost respinsă cererea reclamantei de repunere în termen, admis demersul reprezentantului pârâtului de scoatere a cererii de pe rol și scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată.

Prin decizia din 29 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți a fost casată încheierea din 23 iunie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Central cu restituirea cauzei pentru rejudecare în fond în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 11 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca fiind tardivă și neîntemeiată.

La 31 mai 2018, Maia Sandu reprezentată de avocatul Nicolae Roșca a declarat apel împotriva hotărârii din 11 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin hotărârea suplimentară din 09 iulie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central a fost respinsă ca neîntemeiată cererea depusă de Maia Sandu privind repunerea în termenul de 20 de zile a pretenției ce se referă la apărarea onoarei și demnității.

Prin decizia din 05 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Maia Sandu, casată parțial hotărârea din 11 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, în latura respingerii acțiunii privind constatarea discriminării și recuperarea prejudiciului moral și în latura dată emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a cererii de chemare în judecată; s-a constatat că Nicolae Mihăescu a admis discriminarea în bază de sex și statut marital al reclamantei Maia Sandu; a fost încasată de la Nicolae Mihăescu în beneficiul reclamantei Maia Sandu suma de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru admiterea discriminării. În rest, acțiunea a fost respinsă. Au fost menținute hotărârea din 11 mai 2018 și hotărârea suplimentară din 09 iulie 2018

ale Judecătoriai Bălți, sediul Central, în latura respingerii acțiunii privind repunerea în termen, apărarea onoarei și demnității și recuperarea prejudiciului pentru lezarea onoarei și demnității.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că relatările făcute de către intimat la data de 04 noiembrie 2016, în ajunul alegerilor prezidențiale, și anume evidențierea expresiei „această femeie” constituie instigare la discriminare pe criteriu de sex.

La fel, Colegiul a conchis că discursul intimatului nu se încadrează în limitele stabilite de Legea cu privire la libertatea de exprimare, or acesta prezintă semne ale instigării la discriminare pe sex și statut marital. Astfel, afirmațiile intimatului se încadrează în limitele Legii cu privire la asigurarea egalității, or, din analiza declarațiilor rezultă că sunt prezente semne ale instigării la discriminare, care întruneasc indicii prevăzuți de Legea menționată, iar obiectul litigiului poate fi încadrat juridic reglementărilor despre discriminare, în sensul nerespectării prevederilor Legii cu privire la asigurarea egalității.

Totodată, instanța de apel a subliniat că apelanta-reclamanta Maia Sandu a probat asemenea aspect, or, din declarațiile efectuate de intimat în conferința de presă, rezultă că ultimul o pune anume pe prima în situație dezavantajată în comparație cu un alt candidat electoral, făcând accentul pe faptul că anume candidatul Maia Sandu nu este un creștin bun, nu este căsătorită, nu are copii și este femeie.

Prin prisma celor expuse, Colegiul civil a considerat necesar de a obliga intimatul să compenseze apelantei prejudiciul moral în sumă de 20000 de lei, care ar constitui o recompensă echitabilă în raport cu suferințele cauzate.

La 25 martie 2019, Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată, ori casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, pe care o consideră neîntemeiată și pasibilă casării, deoarece la emiterea acesteia instanța ierarhic inferioară a interpretat eronat legea și a soluționat problema unor persoane care nu au fost implicate în proces.

În susținerea poziției date a relevat că instanța de apel neîntemeiat a ajuns la concluzia precum că recurentul a utilizat în discursul său îndemnuri de discriminare pe criteriul de sex a reclamantei-intimate și eronat a conchis precum că acesta a admis discriminare în bază de sex și statut marital intimatei, concurent electoral și candidat la funcția de președinte al Republicii Moldova, în acea perioadă, Maia Sandu.

În continuare, a menționat că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au omis să se expună asupra faptului că în proces nu a fost dispusă citarea intervenientului accesoriu Agenția de Presă „Info-Prim-Neo” (IPN), la sediul căreia recurentul a susținut conferința de presă.

În final, a opinat că circumstanțele menționate pot fi considerate motive întemeiate de admitere a cereri de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 05 martie 2019 și a fost expediată părților prin intermediul oficiului poștal și poștei electronice la 22 aprilie 2019, date care confirmă recepționarea acesteia la data de 24 aprilie 2019 de către recurent fiind anexate la materialele dosarului (f.d.99, Vol.II).

În aceste circumstanțe, recursul declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban la 25 martie 2019, se consideră în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Examinând temeiurile recursului declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Nicolae Mihăescu (Marchel Mihăescu Episcop de Bălți și Fălești) reprezentat de avocatul Ilie Ceban împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat